

Prostor za nalepko s
šifro

Zveza slovenskih slavističnih društev

DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE

Tekmovalna pola za 3. letnik srednjega strokovnega izobraževanja
10. april 2026

Izhodiščna besedila najdete v prilogi. Na prilogo ne pišite rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotite, napačen odgovor prečrtajte in poleg zapišite novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori ter odgovori z verzalkami (samo velikimi črkami) se točkujejo z nič točkami. Negativnih točk ni. Pišite s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporabljajte korekturnih sredstev.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Razložite trditev češkega slavista, da »stara cerkvena slovanščina ni nikoli bila mati slovanskih jezikov, ampak le njihova sestra«. Zakaj profesorica Vanda Babič v članku »Stara cerkvena slovanščina ne mati, ampak mogočna sestra« tej oznaki dodaja še pridevnika »starejša« in »mogočna«?	4 točke
--	----------------

1.2 V vsakem sklopu obkrožite črko pred pravilnima trditvama.	3 točke
--	----------------

1. Praslovanščina
 - a) je bila zapisana v glagolici.
 - b) je jezik, ki ga rekonstruiramo.
 - c) je jezik, iz katerega so se razvili vsi slovanski jeziki.
 - č) je bila umetno ustvarjena.

2. Stara cerkvena slovanščina
 - a) se je zapisovala v latinici.
 - b) je nastala za potrebe bogoslužja.
 - c) temelji na solunskem narečju slovanskega jezika.
 - č) je nastala po 12. stoletju.

3. Preslavska šola
 - a) je delovala v Bolgariji.
 - b) je delovala na Češkem.
 - c) je povezana z nastankom cirilice.
 - č) je povezana z nastankom grškega pravoslavnega bogoslužja.

1.3 Ob vsaki trditvi obkrožite DA, če je trditev pravilna, oz. NE, če je napačna.	4 točke
--	----------------

Slovanski jeziki spadajo v satemsko skupino indoevropskih jezikov.	DA	NE
Slovanski jeziki so razvojno najbližje baltskim jezikom.	DA	NE
Vsi slovanski jeziki so se razvili neposredno iz stare cerkvene slovanščine.	DA	NE
Stara cerkvena slovanščina je bila govorjeni vsakdanji jezik.	DA	NE
Konstantin je prevedel bogoslužna besedila neposredno iz grščine.	DA	NE
Cerkvena slovanščina in stara cerkvena slovanščina sta sopomenki.	DA	NE
Prva slovanska pisava se imenuje glagolica, druga pa bohoričica.	DA	NE
Papež, ki je odobril slovansko liturgijo, je bil Hadrijan II.	DA	NE

1.4 Dogodke razvrstite v pravilno časovno zaporedje. Označite ga z zapisom številke na črtice.	3 točke
---	----------------

___ cerkvena slovanščina	___ nastanek praslovanščine
___ Konstantin postane menih Ciril	___ stara cerkvena slovanščina
___ izgon Metodovih učencev	___ vzhodnoslovanska diglosija

1.5 Obkrožite črko pred pravilno dopolnitvijo posamezne trditve.

5 točk

1. V Stiškem rokopisu (1428) so zaradi zapisovalca neslovenskega slovanskega porekla zaznane:
 - a) ruske prvine.
 - b) poljske prvine.
 - c) češke prvine.
 - č) hrvaške prvine.
2. Trubar je zavračal uvajanje hrvaških besed v slovenščino predvsem zaradi:
 - a) političnih razlogov.
 - b) verskih razlogov.
 - c) načela razumljivosti.
 - č) ekonomskih razlogov.
3. Ilirizem se je na Slovenskem najmočneje razvil:
 - a) na Primorskem.
 - b) na Koroškem in Štajerskem.
 - c) v Prekmurju.
 - č) v osrednji Kranjski.
4. Hrvaški jezikoslovec Ljudevit Gaj je uvedel:
 - a) cirilico.
 - b) glagolico.
 - c) kljukice (hačke) nad č, š, ž.
 - č) bohoričico.
5. Rusizmi so se v 19. stoletju širili zlasti prek:
 - a) cerkvenih rokopisov.
 - b) publicistike.
 - c) slovaropisja.
 - č) ljudskih pesmi.

1.6 V povedi odgovorite na vprašanja.

6 točk

- Velikomoravski knez Rastislav se je odločil podpreti vzhodno različico krščanstva. V čem se je ta razlikovala od zahodne?

- Kaj so *slavizmi*? Zakaj so imeli pomembno vlogo v zgodovini slovenskega jezika?

Sklop B

2.1 Preberite povedi in rešite nalogi.	6 točk
---	---------------

Bralce bo morda presenetila za znanstveno monografijo nenavadna izbira naslova – *Čiv, čiv, še vedno sem živ*. In čemu tak naslov monografije? Ker naj bi profesor Orešnik pogosto prav s temi besedami šaljivo odgovoril na preprosto vprašanje o tem, kako se počuti.

a) Iz medmeta *čiv* izpeljite glagol in samostalnik ter ju uporabite v povedih.

Glagol: _____

Poved: _____

Samostalnik: _____

Poved: _____

b) Iz izhodiščnih povedi izpišite prislove in jim pripišite vlogo v stavku.

PRISLOV	VSEBINSKA VLOGA PRISLOVA V POVEDI (kaj izraža)

2.2 Besedno zvezo <i>tako ali drugače</i> zamenjajte s sopomensko predložno besedno zvezo.	1 točka
---	----------------

Ob 90-letnici rojstva akademika in profesorja Janezu Orešnika je v njegov spomin izšla monografija, sestavljena iz petindvajsetih znanstvenih prispevkov strokovnjakov, ki so bili tako ali drugače povezani z omenjenim jubilentom.

2.3 Zapišite sklon, s katerim se vežejo predlogi v spodnjih predložnih zvezah.

4 točke

v njegov spomin – _____

v svoji dolgi karieri – _____

med letoma 2023 in 2025 – _____

iz znanstvenih prispevkov – _____

2.4 Katero vrsto razmerja med stavki izražajo podčrtani vezniki?

6 točk

a) Podčrtajte ustrezno opredelitev oz. razmerje.

Na Filozofski fakulteti je raziskoval in poučeval več kot šestdeset let.

dopustnost/sklepalnost/posledičnost/sočasnost/časovnost/vzročnost/pojasnjevalnost

Ko je zbolel, je bil prisiljen opustiti pedagoške obveznosti.

dopustnost/sklepalnost/posledičnost/sočasnost/časovnost/vzročnost/pojasnjevalnost

Čeprav je opustil pedagoške obveznosti, je še naprej redno in vestno obiskoval Lingvistični krožek Filozofske fakultete.

dopustnost/sklepalnost/posledičnost/sočasnost/časovnost/vzročnost/pojasnjevalnost

Za svoje izjemno plodovito in prodorno znanstvenoraziskovalno delo je prejel številna državna odlikovanja, in sicer nagrado Sklada Borisa Kidriča, zlati znak za zasluge Republike Slovenije ter Zoisovo nagrado za življenjsko delo na področju jezikoslovja.

dopustnost/sklepalnost/posledičnost/sočasnost/časovnost/vzročnost/pojasnjevalnost

b) S katerim prirednim in podrednim veznikom bi v drugem primeru (Ko je zbolel, ...) izrazili pojasnjevalno oz. vzročno razmerje?

Priredni veznik: _____

Podredni veznik: _____

Ponovno zapišite le poved s prirednim veznikom.

2.5 Pojasnite pomensko razliko med povedma. Zapišite, katera beseda vpliva na pomensko razliko. Odgovorite v povedi(h).

3 točke

Profesor Orešnik je pogosto odgovarjal na vprašanja o počutju z besedami *Čiv, čiv, še vedno sem živ.*

Profesor Orešnik naj bi pogosto odgovarjal na vprašanja o počutju z besedami *Čiv, čiv, še vedno sem živ.*

Sklop C

3.1 V besedilu je 15 jezikovnih oz. pravopisnih napak. Popravite jih.

15 točk

V letu 2026 na slovenskem obeležujemo pomembne literarne obletnice, med katerimi so tudi tri sto letnice – 100. obletnica rojstva Lojzeta Krakarja in 100 letnica smrti pesnika Krasa Srečka Kosovela ter pisateljice Zofke Kveder, Cankarjeve sodobnice.

Lojze Krakar (1926 – 1995) je bil izjemen pesnik, publicist, avtor, urednik, prevajalec, profesor slovenščine... Rodil se je v Semiču v Beli Krajini. Literarno-zgodovinska veda ga največkrat umešča med Intimiste.

V spomin na znamenitega rojaka so Semičani v sklopu krakarjevega leta pripravili več dogodkov, med katerimi je bila izpostavljena predstavitev knjige *Od tebe dalje štejem svoje dni*. Knjiga je izšla pod okriljem Mladinske knjige in prinaša preplet 100 Krakarjevih pesmi in širokega nabora fotografij pesnikovega vnuka Voranca Vogla, ki letos praznuje 30-letnico njegove fotografske kariere. Gre za čudovito impresivno knjigo, ki na 320. straneh vzpostavlja dialog ne le med dedom in vnukom, temveč tudi med literaturo in fotografijo ter med dvema časovnimi obdobji.

(Prirejeno po: Pia Prezelj: Svetovljanski duh dečka s kmetije nad Semičem. Delo, 21. februarja 2026. Rubrika Kultura.)

PRILOGA

SKLOP Č

Medslovanski jezik je fascinanten eksperiment v medkulturni razumljivosti. Gre za načrtovani (plansko oblikovani) jezik, zasnovan tako, da bi ga brez posebnega učenja vsaj delno razumeli govorniki vseh slovanskih jezikov – od slovenščine in hrvaščine do poljščine, ukrajinščine in bolgarščine. Njegova temeljna ideja ni izumiti nekaj umetnega in oddaljenega, temveč izluščiti skupno jedro, ki že obstaja v slovanskem jezikovnem prostoru, in ga sistematično urediti.

Struktura medslovanščine temelji na primerjalnem jezikoslovju. Avtorji so analizirali skupne praslovanske korene, slovnične vzorce in besedišče ter izbrali tiste oblike, ki so kar najbolj razširjene ali intuitivno prepoznavne. Beseda *dlanj* ali *ruka* na primer je razumljiva skoraj vsem Slovanom; podobno velja za številne osnovne pojme iz vsakdanjega življenja. Slovnica je poenostavljena, a še vedno ohranja značilne slovanske prvine, kot so skloni in vid glagola. Tako je jezik dovolj domač, da zveni naravno, in hkrati dovolj nevtralen, da ne privilegira ene same nacionalne tradicije. Zapis je mogoč v latinici ali cirilici, brez spremembe izgovora – še ena gesta nevtralnosti. Standard je fleksibilen in dopušča različice, če ostajajo medsebojno razumljive. To pomeni, da je medslovanščina bolj proces kot dokončno zaključen sistem.

Posebnost medslovanščine je, da nima lastne »naravne« govorne skupnosti. Uporablja se predvsem kot most – v mednarodnih projektih, na spletu (na primer omrežja TikTok, Instagram, YouTube), v glasbi, celo v filmu. V umetnosti se lahko uporablja prav zato, da se ustvari občutek slovanskega prostora brez navezave na konkretno državo. Jezik tako deluje kot kulturni eksperiment: kaže, kako globoke in trdovratne so podobnosti med slovanskimi jeziki, čeprav jih vsak narod dojema kot povsem svoj svet.

Če pogledamo širše, medslovanščina odpira zanimivo vprašanje: koliko jezikovnih meja je resnično nepremostljivih in koliko jih vzdržujemo predvsem iz zgodovinskih, političnih ali identitetnih razlogov? Slovanski jeziki so se razhajali stoletja, a njihova skupna struktura še vedno tiho vztraja pod površjem.

Pripravila
dr. Simona Klemenčič